

دستورالعمل معاملات قرارداد اختیار معامله سهام در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران

• فصل یک - تعاریف و کلیات:

• ماده یک:

همه اصطلاحات و واژگانی که در ماده ۱ قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران تعریف شده‌اند، به همان معانی در این دستورالعمل کاربرد دارند. واژگان دیگر، دارای معانی زیر هستند:

• بند یک:

آخرین روز معاملاتی: آخرین روزی که امکان معامله قرارداد اختیار معامله یک زیرگروه هم‌ماه در بازار مشتقه وجود دارد؛

• بند دو:

اتاق پایاپای: واحدی در شرکت سپرده‌گذاری است که براساس این دستورالعمل، وظیفه انجام امور تسویه، پایاپای و اعمال قرارداد اختیار معامله را بر عهده دارد؛

• بند سه:

اخطاریه افزایش وجه تضمین: اخطاریه‌ای است که به منظور افزایش وجه تضمین کارگزار تا وجه تضمین لازم از طرف اتاق پایاپای به کارگزار ارسال می‌شود؛

• بند چهار:

ارزش اعمال قرارداد اختیار معامله: حاصل ضرب اندازه قرارداد در قیمت اعمال است؛

• بند پنج:

ارزش بازار سهم پایه قرارداد اختیار معامله: حاصل ضرب اندازه قرارداد در قیمت پایانی سهم پایه در بازار نقدی است؛

• بند شش:

ارزش معاملاتی قرارداد اختیار معامله: حاصل ضرب اندازه قرارداد در قیمت قرارداد اختیار معامله

است؛

• بند هفت:

اعلام نوع تسویه: فرآیندی که در آن، دارندگان موقعیت باز خرید نوع تسویه خود را صرفاً فیزیکی اعلام کرده یا موافقت خود را برای تسویه صرفاً نقدی، یا اول تسویه نقدی بعد فیزیکی اعلام می کنند. همچنین دارندگان دارای موقعیت باز فروش موافقت خود را برای اول تسویه نقدی بعد فیزیکی اعلام می نمایند. بدیهی است که اعلام موافقت با تسویه نقدی دال بر اجرای نهایی این نوع تسویه انتخاب شده نخواهد بود.

• بند هشت:

اعمال: استفاده از اختیار موضوع قرارداد اختیار معامله براساس ضوابط این دستورالعمل است؛

• بند نه:

اقدام شرکتی: تغییر سرمایه یا تقسیم سود توسط ناشر است؛

• بند ده:

اندازه قرارداد: تعداد سهمی که فروشنده در قرارداد اختیار معامله، خرید یا فروش آن را تعهد می کند؛

• بند یازده:

اولین روز معاملات: اولین روزی که امکان معامله قرارداد اختیار معامله یک زیرگروه هم‌ماه در بازار مشتقه وجود دارد؛

• بند دوازده:

بازار مشتقه: بازار معاملات قراردادهای آتی و اختیار معامله در بورس است؛

• بند سیزده:

بازار نقدی: در این دستورالعمل، بازارهای معاملات سهام در بورس است؛

• بند چهارده:

بانک عامل: بانکی که شرکت سپرده‌گذاری به منظور انجام عملیات بانکی مربوط به امور پایایی،

تسویه و اعمال قرارداد اختیار معامله تعیین می‌کند؛

- بند پانزده:

بستن موقعیت: سقوط تعهد دارنده موقعیت باز فروش با اتخاذ موقعیت خرید در همان نماد معاملاتی یا سلب اختیار(حق) دارنده موقعیت باز خرید با اتخاذ موقعیت فروش در همان نماد معاملاتی است؛

- بند شانزده:

بورس: بورس اوراق بهادار تهران یا شرکت فرابورس ایران حسب مورد است؛

- بند هفده:

به روز رسانی حساب‌ها: فرآیندی است که اتاق پایاپای پس از پایان جلسه معاملاتی با هدف تعیین وجه تضمین لازم انجام می‌دهد و حسب مورد، خطریه افزایش وجه تضمین را صادر می‌کند؛

- بند هجده:

بیانیه ریسک: فرمی است که پیش از آغاز معاملات در بازار مشتقه به امضای مشتری می‌رسد و حاکی از آگاهی کامل مشتری از ریسک معامله و پذیرش آن در بازار می‌باشد؛

- بند نوزده:

تخصیص: فرآیندی است که طی آن اتاق پایاپای، برخی از دارندگان موقعیت‌های باز فروش را برای انجام تعهدات مربوط به قراردادهای اختیار معامله اعمال شده براساس ضوابط این دستورالعمل تعیین می‌کند؛

- بند بیست:

تسویه فیزیکی: تسویه قرارداد اختیار معامله اعمال شده شامل انتقال سهم پایه و پرداخت ارزش اعمال قرارداد اختیار معامله است؛

- بند بیست و یک:

تسویه نقدی: تسویه قرارداد اختیار معامله در حالتی که طرفین به انجام آن در سررسید توافق داشته یا دارنده موقعیت باز پس از اعمال، تعهدات موضوع قرارداد را ایفا نکند. در این حالت مابه‌التفاوت ارزش اعمال قرارداد اختیار معامله و ارزش بازار سهم پایه قرارداد اختیار معامله براساس

ضوابط این دستورالعمل به حساب طرفین معامله منظور می‌شود؛

- بند بیست و دو:
تعدیل: تغییر قیمت اعمال و یا اندازه قرارداد پس از اقدام شرکتی ناشر به ترتیبی که در این دستورالعمل ذکر شده است؛
- بند بیست و سه:
جلسه معاملاتی: دوره زمانی پیوسته انجام معاملات طی یک روز کاری است که توسط هیئت مدیره بورس تعیین می‌شود. بورس می‌تواند در یک روز کاری، چند جلسه معاملاتی داشته باشد؛
- بند بیست و چهار:
حداقل تغییر قیمت هر سفارش: کسری از قیمت قرارداد اختیار معامله که تغییرات قیمت سفارش باید مضرب صحیحی از آن باشد و مقدار آن حداقل یک ریال است؛
- بند بیست و پنج:
حداقل وجه تضمین: نسبتی از وجه تضمین لازم که اگر موجودی حساب عملیاتی کارگزار کمتر از آن شود، منجر به صدور اخطاریه افزایش وجه تضمین می‌شود؛
- بند بیست و شش:
حساب اعمال کارگزار: حساب بانکی کارگزار که براساس مشخصات اعلامی شرکت سپرده‌گذاری، به منظور تسویه وجه مربوط به اعمال قرارداد اختیار معامله معرفی می‌شود؛
- بند بیست و هفت:
حساب عملیاتی کارگزار: حساب بانکی کارگزار است که براساس مشخصات اعلامی شرکت سپرده‌گذاری، به منظور تودیع وجه تضمین و تسویه و پایاپای معاملات قراردادهای اختیار معامله معرفی می‌شود؛
- بند بیست و هشت:
خسارت: مبلغی است که به عنوان وجه التزام بابت عدم ایفای تعهدات دارندگان موقعیت‌های باز متناسب با موقعیت‌های ایشان براساس شرایط مندرج در مشخصات قرارداد اخذ می‌شود؛

- بند بیست و نه:
دوره معاملاتی: فاصله بین اولین روز معاملاتی و آخرین روز معاملاتی قرارداد اختیار معامله است؛
- بند سی:
روز کاری: روزهای مجاز معاملاتی قراردادهای اختیار معامله است که توسط هیئت مدیره بورس تعیین می شود؛
- بند سی و یک:
روش تسهیم به نسبت: یکی از روش های تخصیص است که براساس آن قراردادهای اختیار معامله اعمال شده به نسبت تعداد موقعیت های باز فروش، بین دارندگان آن تسهیم می گردد؛
- بند سی و دو:
روش تصادفی: یکی از روش های تخصیص است که براساس آن قراردادهای اختیار معامله اعمال شده بصورت تصادفی به دارندگان موقعیت باز فروش تخصیص می یابد؛
- بند سی و سه:
روش ردگیری موقعیت: یکی از روش های تخصیص است که براساس آن سابقه معاملاتی قرارداد اختیار معامله اعمال شده پیمایش شده و قرارداد اعمال شده به ناشر آن قرارداد تخصیص می یابد؛
- بند سی و چهار:
روش زمانی: یکی از روش های تخصیص است که براساس آن قراردادهای اختیار معامله اعمال شده براساس اولویت زمانی به دارندگان موقعیت باز فروش تخصیص می یابد؛
- بند سی و پنج:
زمان سررسید: تاریخی است که پس از آن قرارداد اختیار معامله منقضی می شود؛
- بند سی و شش:
زیرگروه هم ماه: مجموعه قراردادهای اختیار معامله یک گروه اختیار معامله که زمان سررسید آنها یکسان است؛

- بند سی و هفت:
سبک اعمال: یکی از روش‌های مختلف اعمال است که تعیین‌کنندهٔ مواعید زمانی مجاز اعمال می‌باشد؛
- بند سی و هشت:
سفارش: درخواست مشتری برای خرید یا فروش قرارداد اختیار معامله است؛
- بند سی و نه:
سقف سفارش: حداکثر تعداد مجاز قرارداد اختیار معامله به ازای هر سفارش است؛
- بند چهل:
سقف موقعیت‌های باز: حداکثر تعداد مجاز موقعیت‌های باز مشتری، کارگزار یا بازار در هر زیرگروه هم‌ماه است که در مشخصات قرارداد تعیین می‌شود؛
- بند چهل و یک:
سقف موقعیت‌های هم‌جهت: حداکثر تعداد مجاز موقعیت‌های هم‌جهت مشتری و کارگزار در هر زیرگروه هم‌ماه است که در مشخصات قرارداد تعیین می‌شود؛
- بند چهل و دو:
سهام پایه: سهمی که قرارداد اختیار معامله مبتنی بر آن است؛
- بند چهل و سه:
شرکت سپرده‌گذاری: شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویهٔ وجوه است؛
- بند چهل و چهار:
صورت حساب مشتری: اطلاعات و مستندات مربوط به تراکنش‌های مالی فی مابین مشتری و کارگزار است؛
- بند چهل و پنج:
ضوابط وجه تضمین: ضوابط پیوست این دستورالعمل است که براساس آن وجوه تضمین محاسبه می‌گردد؛

- بند چهل و شش:

فاصله قیمت اعمال: فاصله بین قیمت اعمال نمادهای معاملاتی یک زیرگروه هم‌ماه است که در مشخصات قرارداد تعیین می‌شود؛

- بند چهل و هفت:

قرارداد اختیار معامله: اوراق بهاداری است که به موجب آن فروشنده اوراق متعهد می‌شود در صورت درخواست خریدار، تعداد مشخصی از سهم پایه را به قیمت اعمال معامله یا در صورت توافق طرفین تسویه نقدی کند. خریدار اوراق می‌تواند در زمان یا زمان‌های معینی در آینده طبق قرارداد، معامله را انجام دهد. فروشنده اوراق اختیار معامله در قبال این تعهد، مبلغ معینی از خریدار اوراق دریافت می‌کند. برای جلوگیری از امتناع فروشنده اوراق از انجام قرارداد، فروشنده ضمن قرارداد متعهد می‌شود مبلغی را به عنوان وجه تضمین نزد کارگزار بورس یا ائاق پایاپای قرار دهد و متناسب با تغییرات قیمت اوراق اختیار معامله، آن را تعدیل کند. هر یک از خریدار و فروشنده می‌توانند در مقابل مبلغی معین، اختیار یا تعهد خود را به شخص ثالثی واگذار کنند که وی جایگزین آنها خواهد بود. اوراق اختیار معامله می‌تواند به صورت اختیار فروش یا خرید باشد؛

- بند چهل و هشت:

قرارداد اختیار معامله بی تفاوت: قرارداد اختیار معامله‌ای در هر زیرگروه هم‌ماه است که قیمت اعمال آن با قیمت پایانی سهم پایه در بازار نقدی برابر است؛

- بند چهل و نه:

قرارداد اختیار معامله در زیان: در مورد قرارداد اختیار معامله فروش، به هر قرارداد اختیار معامله یک زیرگروه هم‌ماه که قیمت اعمال آن از قیمت پایانی سهم پایه در بازار نقدی کمتر است و در مورد قرارداد اختیار معامله خرید، به هر قرارداد اختیار معامله یک زیرگروه هم‌ماه که قیمت اعمال آن از قیمت پایانی سهم پایه در بازار نقدی بیشتر است، گفته می‌شود؛

- بند پنجاه:

قرارداد اختیار معامله در سود: در مورد قرارداد اختیار معامله فروش، به هر قرارداد اختیار معامله یک زیرگروه هم‌ماه که قیمت اعمال آن از قیمت پایانی سهم پایه در بازار نقدی بیشتر است و در مورد قرارداد اختیار معامله خرید، به هر قرارداد اختیار معامله یک زیرگروه هم‌ماه که قیمت اعمال

آن از قیمت پایانی سهم پایه در بازار نقدی کمتر است، گفته می‌شود؛

- بند پنجاه و یک:
قرارداد فی‌مابین مشتری و کارگزار: قراردادی که بین مشتری و کارگزار منعقد و حقوق و تعهدات طرفین براساس آن مشخص می‌شود. مفاد این قرارداد توسط هیئت مدیره بورس تعیین می‌شود؛
- بند پنجاه و دو:
قیمت اعمال: قیمت توافقی خریدار و فروشنده در قرارداد اختیار معامله برای خرید یا فروش سهم پایه است؛
- بند پنجاه و سه:
قیمت پایانی قرارداد اختیار معامله: قیمت پایانی هر قرارداد اختیار معامله که بورس پس از پایان روز معاملاتی محاسبه و اعلام می‌کند؛
- بند پنجاه و چهار:
قیمت قرارداد اختیار معامله: قیمت قرارداد اختیار معامله به ازای یک سهم که سفارش خرید یا فروش براساس آن اجرا می‌شود؛
- بند پنجاه و پنج:
کارمزد اعمال: کارمزدی که از طرفین قرارداد اختیار معامله در صورت اعمال قرارداد اختیار معامله دریافت می‌شود؛
- بند پنجاه و شش:
کارمزد معامله: کارمزدی که در قبال انجام معامله قرارداد اختیار معامله از مشتری اخذ می‌شود؛
- بند پنجاه و هفت:
کد مالکیت: شناسه مشتری جهت انجام معاملات اوراق بهادار است؛
- بند پنجاه و هشت:
کلاس اختیار معامله: مجموعه قراردادهای اختیار معامله یک گروه اختیار معامله که از یک نوع (خرید یا فروش) هستند؛

- بند پنجاه و نه:
گروه اختیار معامله: همه قراردادهای اختیار معامله خرید و فروش مبتنی بر یک سهم پایه است؛
- بند شصت:
ماه قرارداد: یکی از ماههای سال هجری شمسی است که زمان سررسید قرارداد اختیار معامله در آن قرار دارد؛
- بند شصت و یک:
موقعیت باز: خالص موقعیت‌های مشتری در هر نماد معاملاتی است که می‌تواند خرید یا فروش باشد. موقعیت باز خرید، نشان‌دهنده تداوم امکان استفاده از اختیار موضوع قرارداد اختیار معامله و موقعیت باز فروش، نشان‌دهنده تداوم تعهد موضوع قرارداد اختیار معامله است؛
- بند شصت و دو:
موقعیت فروش اختیار خرید پوشش داده شده: عبارت است از اتخاذ موقعیت فروش در اختیار خرید و مالکیت دارایی پایه به میزان مساوی تعهدات ایجاد شده؛
- بند شصت و سه:
موقعیت‌های هم‌جهت: موقعیت‌های باز فروش قرارداد اختیار معامله خرید و موقعیت‌های باز خرید قرارداد اختیار معامله فروش یا موقعیت‌های باز خرید قرارداد اختیار معامله خرید و موقعیت‌های باز فروش قرارداد اختیار معامله فروش در هر زیرگروه هم‌ماه قرارداد اختیار معامله است؛
- بند شصت و چهار:
نحوه درج قرارداد اختیار معامله: تعداد قراردادهای اختیار معامله اولین روز معاملاتی یک زیرگروه هم‌ماه، نحوه تعیین قیمت‌های اعمال براساس فاصله قیمت اعمال و شرایط درج قراردادهای اختیار معامله جدید است که در مشخصات قرارداد اعلام می‌شود؛
- بند شصت و پنج:
وجه تضمین: وجهی است که برای جلوگیری از امتناع از انجام تعهدات قرارداد، در قالب شرط ضمن عقد، از دارنده موقعیت باز فروش دریافت می‌شود؛

- بند شصت و شش:
وجه تضمین اضافی: میزان افزایش در وجه تضمین لازم با هدف پوشش ریسک ناشی از تغییرات قیمت است که متناسب با موقعیت‌های باز و براساس ضوابط وجه تضمین تعیین می‌شود؛
- بند شصت و هفت:
وجه تضمین اولیه: وجه تضمینی که برای تضمین ایفای تعهدات در زمان اتخاذ موقعیت باز فروش، متناسب با موقعیت‌های باز (اعم از خرید و فروش) و براساس ضوابط وجه تضمین، از دارنده موقعیت باز فروش دریافت می‌شود؛
- بند شصت و هشت:
وجه تضمین جبرانی: وجه تضمینی که پس از دریافت اختاریه افزایش وجه تضمین، باید نزد اتاق پایاپای تودیع شود؛
- بند شصت و نه:
وجه تضمین لازم: وجه تضمینی است که به طور روزانه متناسب با موقعیت‌های باز (اعم از خرید و فروش) و براساس ضوابط وجه تضمین، تعیین می‌شود. اگر وجه تضمین پرداخت شده از حداقل وجه تضمین کمتر باشد، باید تا وجه تضمین لازم افزایش یابد؛
- فصل دو - مشخصات قرارداد:
• ماده دو:

مشخصات قرارداد یک گروه اختیار معامله شامل موارد زیر است:

<p>(۱) سهم پایه؛</p>	<p>(۱۱) واحد پولی قیمت؛</p>
<p>(۲) نماد معاملاتی؛</p>	<p>(۱۲) سقف موقعیت‌های باز و هم‌جهت؛</p>
<p>(۳) اندازه قرارداد؛</p>	<p>(۱۳) خسارت‌ها؛</p>
<p>(۴) فاصله قیمت اعمال؛</p>	<p>(۱۴) سقف وثیقه قابل دریافت از مشتری؛</p>
<p>(۵) وجه تضمین شامل وجه تضمین اولیه، وجه لازم، حداقل وجه تضمین و وجه تضمین اضافی؛</p>	<p>(۱۵) نحوه درج قرارداد اختیار معامله؛</p>
<p>(۶) سبک اعمال و زمان-بندی فرایند اعمال؛</p>	<p>(۱۶) نحوه اعمال؛</p>
<p>(۷) روش تخصیص؛</p>	<p>(۱۷) ساعات و روزهای معاملاتی؛</p>
<p>(۸) حداقل تغییر قیمت هر سفارش؛</p>	<p>(۱۸) کارمزدها؛</p>

<p>(۹) ماه‌های قرارداد؛</p>	<p>(۱۹) نوع تسویه پس از اعمال؛</p>
<p>(۱۰) دوره معاملاتی؛</p>	<p>(۲۰) سقف سفارش؛</p>

- تبصره یک:

بندهای (۱) تا (۱۴) مشخصات قرارداد به تصویب هیئت مدیره بورس می‌رسد و بندهای (۱۵) تا (۲۰) آن براساس ضوابط این دستورالعمل تعیین می‌شود.

- تبصره دو:

کلیه بندها در قالب مشخصات قرارداد به اطلاع عموم می‌رسد.

- ماده سه:

بورس اطلاعیه معاملاتی قرارداد اختیار معامله را حداقل دو روز کاری پیش از اولین روز معاملاتی هر زیرگروه هم‌ماه در قالب فرم‌های مصوب بورس از طریق سایت رسمی خود به اطلاع عموم می‌رساند.

- ماده چهار:

دارنده موقعیت بازخرید می‌تواند، براساس سبک اعمال تعیین شده در مشخصات قرارداد، قرارداد اختیار معامله خود را اعمال کند. اعمال می‌تواند براساس ضوابط این دستورالعمل تا آخرین روز معاملاتی، صرفاً در آخرین روز معاملاتی یا در برخی از روزهای معاملاتی صورت پذیرد.

- ماده پنج:

موقعیت‌های فروش باز و هم‌جهت نباید از سقف‌های تعیین شده توسط بورس و سهام تحت مالکیت در مورد موقعیت فروش اختیار خرید پوشش داده شده تجاوز کند. سقف‌های مزبور در مشخصات قرارداد تعیین می‌شود.

- ماده شش:

خسارت‌های مقرر در مشخصات قرارداد از محل حساب عملیاتی کارگزار و در صورت عدم کفایت، از محل وثایق کارگزار نزد اتاق پایاپای تأمین و رأساً برداشت می‌شود. در صورت عدم کفایت وثایق،

کارگزار مکلف است حسب دستور اتاق پایاپای خسارت‌های مربوطه را پرداخت کند. بدیهی است کارگزار می‌تواند این خسارات را راساً از محل وثایق یا تضامین مشتری برداشت کند و در صورت عدم کفایت از مشتری مطالبه کند. مستندات این اقدامات باید در سوابق کارگزاری نگهداری شود.

• ماده هفت:

در اولین روز معاملاتی هر زیرگروه هم‌ماه، حداقل یک قرارداد اختیار معامله در سود، یک قرارداد اختیار معامله بی تفاوت و یک قرارداد اختیار معامله در زیان درج می‌شود. این موضوع تحت عنوان نحوه درج قرارداد اختیار معامله در مشخصات قرارداد اعلام می‌شود.

• ماده هشت:

درج قراردادهای اختیار معامله براساس قیمت پایانی سهم پایه در بازار نقدی، در روز معاملاتی قبل و با لحاظ فاصله قیمت اعمال انجام می‌شود.

• ماده نه:

بورس باید از اولین روز معاملاتی تا پنج روز کاری پیش از آخرین روز معاملاتی هر زیرگروه هم‌ماه، در صورت وقوع شرایط زیر، پیش از آغاز معاملات روزانه، حداقل یک قرارداد اختیار معامله جدید در آن زیرگروه هم‌ماه معرفی و از طریق سامانه معاملاتی اعلام کند:

• بند یک:

قیمت پایانی سهم پایه در بازار نقدی در روز معاملاتی قبل، بزرگتر یا مساوی بیشترین قیمت اعمال قراردادهای اختیار معامله شود؛ یا

• بند دو:

قیمت پایانی سهم پایه در بازار نقدی در روز معاملاتی قبل، کوچکتر یا مساوی کمترین قیمت اعمال قراردادهای اختیار معامله شود.

• تبصره:

قراردادهای جدید باید به نحوی معرفی شوند که همواره امکان معامله حداقل یک قرارداد اختیار معامله در سود و یک قرارداد اختیار معامله در زیان وجود داشته باشد بورس می‌تواند برای هر گروه اختیار معامله یا هر زیرگروه هم‌ماه تعداد سقف نماد ایجاد شده تعیین نماید.

- ماده ده :
 اعمال قرارداد اختیار معامله تنها به درخواست دارنده موقعیت باز خرید و براساس ضوابط این دستورالعمل انجام می شود که تحت عنوان نحوه اعمال در مشخصات قرارداد اعلام می شود.
- ماده یازده:
 تخصیص قراردادهای اختیار معامله اعمال شده به موقعیت های باز فروش، براساس روش ردگیری موقعیت انجام می شود. در صورتی که بنا به تشخیص هیئت مدیره بورس به دلیل هزینه های بالا یا اشکالات فنی اجرای روش ردگیری موقعیت امکان پذیر نباشد، استفاده از یکی از روش های تخصیص تسهیم به نسبت، زمانی یا تصادفی نیز بلامانع است. روش تخصیص قراردادهای اختیار معامله در مشخصات قرارداد ذکر می گردد.
- تبصره :
 در صورت تعیین سایر روش های تخصیص غیر از روش ردگیری موقعیت، فروشندگان اختیار معامله باید حین انعقاد قرارداد به اتاق پایاپای وکالت و اجازه دهند که اتاق پایاپای مشتری طرف قرارداد آنان یا هر دارنده اختیار معامله را برای اعمال اختیار به آنان حواله دهد.
- ماده دوازده:
 ساعات و روزهای انجام معامله در بازار مشتقه، توسط هیئت مدیره بورس تعیین می شود.
- تبصره یک:
 تغییرات ساعات و روزهای معامله حداقل ۳ روز کاری قبل از اجرا، باید از طریق سایت رسمی بورس به اطلاع عموم برسد.
- تبصره دو:
 مدیرعامل بورس می تواند ساعات شروع و خاتمه و طول جلسه معاملاتی را در صورت بروز اشکالات فنی در سامانه معاملاتی تغییر دهد. این تغییرات باید بلافاصله از طریق سایت رسمی بورس و سامانه معاملاتی به اطلاع عموم برسد. بورس باید مستندات مربوط به اشکالات فنی سامانه معاملاتی را در سوابق خود نگهداری و حسب درخواست به سازمان ارائه کند.
- ماده سیزده:
 کارمزدهای بازار قراردادهای اختیار معامله، شامل کارمزد معاملات و کارمزد اعمال است. کارمزد اعمال

از همه دارندگان موقعیت بازی که قرارداد اختیار معامله آنها تسویه نقدی و یا فیزیکی شده است، اخذ می‌شود.

• ماده چهارده:

بورس می‌تواند حداکثر تعداد مجاز قرارداد اختیار معامله به ازای هر سفارش را تحت عنوان سقف سفارش تعیین و در مشخصات قرارداد اعلام کند.

• فصل سه - ثبت سفارش مشتریان:

• ماده پانزده:

کارگزاران یا کارگزار/معامله‌گرانی مجاز به انجام معاملات در بازار مشتقه هستند که مجوز لازم را از سازمان اخذ کرده باشند، در بورس پذیرفته شده باشند و به تشخیص سازمان نرم‌افزارهای آن کارگزاری امکانات لازم برای انجام معاملات قراردادهای اختیار معامله را داشته باشد. فعالیت در بازار مشتقه به منزله پذیرش مفاد این دستورالعمل توسط کارگزار یا کارگزار/معامله‌گر می‌باشد.

• ماده شانزده:

سازمان می‌تواند برای کارگزاران مجاز به دسترسی به سامانه معاملاتی و مشتریان برای انجام معاملات قرارداد اختیار معامله محدودیت‌هایی تعیین نماید.

• ماده هفده:

بورس می‌تواند در مورد تعداد کارگزاری که یک مشتری می‌تواند از طریق آنها معامله کند، محدودیت تعیین کند. کارگزار و مشتری مکلف به کنترل و رعایت مفاد این ماده هستند.

• ماده هجده:

همه مشتریان به منظور فعالیت در بازار مشتقه باید فرم بیانیه ریسک را نزد کارگزار تکمیل و امضا کنند. فرم بیانیه ریسک توسط بورس تهیه و ابلاغ می‌شود. کارگزار می‌تواند حسب مورد با مشتریان خود در خصوص ارائه خدمات معاملاتی، قراردادی منعقد نماید.

• ماده نوزده:

کارگزار باید در زمان اخذ سفارش خرید یا فروش، از وجود هزینه‌های معاملاتی بعلاوه ارزش معاملاتی قرارداد اختیار معامله یا وجه تضمین موردنیاز حسب مورد، در حساب مشتری اطمینان حاصل نماید.

- تبصره :
کارگزار باید در دفاتر خود برای هر مشتری، سرفصل جداگانه‌ای ایجاد کند و در زمان اجرای سفارش‌های مشتری از کفایت وجوه در حساب وی اطمینان یابد.
- ماده بیست:
کارگزار می‌تواند در مورد سفارش‌های فروش، علاوه بر وجه تضمین اولیه، به منظور اطمینان از ایفای تعهدات مشتری، وثایق یا تضامینی تا سقف تعیین شده در مشخصات قرارداد از مشتری دریافت کند.
- ماده بیست و یک:
انواع سفارش و اعتبار آن در بازار مشتقه به شرح "دستورالعمل اجرایی نحوه انجام معاملات در بورس اوراق بهادار تهران، مصوب هیئت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار" است که براساس ملاحظات فنی، توسط هیئت مدیره بورس انتخاب می‌شود.
- ماده بیست و دو:
احراز هویت، دریافت و ثبت سفارش مشتریان و نگهداری سوابق معاملات و تسویه آنها براساس مقررات مصوب سازمان انجام می‌شود.
- فصل چهار - نحوه انجام معاملات:
  - ماده بیست و سه:
مراحل انجام معاملات در بازار مشتقه براساس "دستورالعمل اجرایی نحوه انجام معاملات در بورس اوراق بهادار تهران، مصوب هیئت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار" تعیین می‌شود.
  - ماده بیست و چهار :
اجرای سفارش‌های ثبت شده در سامانه معاملات براساس اولویت قیمت و در صورت برابری قیمت‌ها، براساس اولویت زمانی ثبت سفارش انجام می‌شود.
  - ماده بیست و پنج:
بورس قیمت پایانی قرارداد اختیار معامله هر نماد معاملاتی را حداکثر یک ساعت پس از پایان معاملات روزانه براساس رویه زیر محاسبه و اعلام می‌کند:

- بند الف:

اگر قرارداد اختیار معامله‌ای در یک روز معاملاتی معامله شود، قیمت پایانی قرارداد اختیار معامله، میانگین وزنی قیمت معاملات انجام شده طی آن روز معاملاتی است؛

- بند ب:

اگر قرارداد اختیار معامله‌ای در یک روز معاملاتی معامله نشود، بورس می‌تواند قیمت پایانی روز معاملاتی قبل یا قیمت استخراجی از سفارش‌های خرید و فروش یا قیمت استخراجی از سایر نمادهای زیرگروه هم‌ماه یا قیمت تئوریک را به عنوان قیمت پایانی در نظر گیرد. نحوه محاسبات مربوط به این بند توسط بورس تعیین می‌گردد.

- ماده بیست و شش:

اگر کارگزار به دلیل خطای کاربری یا سامانه معاملاتی، نسبت به معاملات معترض باشد، باید مراتب اعتراض خود را با ذکر دلیل برای رسیدگی تا پایان معاملات همان روز به بورس اعلام کند. تصمیم مدیرعامل بورس در این زمینه لازم‌الاجرا است.

- ماده بیست و هفت:

اگر ظن دستکاری قیمت در معاملات وجود داشته باشد یا تغییرات غیرعادی در قیمت قرارداد اختیار معامله مشاهده شود، سازمان یا مدیرعامل بورس، می‌تواند دستور توقف نماد معاملاتی قرارداد اختیار معامله را صادر کند. توقف نماد معاملاتی توسط مدیرعامل بورس حداکثر به مدت سه جلسه معاملاتی امکان‌پذیر است و توقف نماد برای مدتی بیش از سه جلسه معاملاتی صرفاً با موافقت سازمان امکان‌پذیر است. بازگشایی مجدد نماد، حسب مورد، براساس دستور متوقف‌کننده نماد معاملاتی امکان‌پذیر است. معاملات متأثر از اقدامات فوق به تشخیص مقام دستوردهنده توسط بورس ابطال می‌گردد.

- ماده بیست و هشت:

مشتری تا پیش از پایان معاملات آخرین روز معاملاتی می‌تواند اقدام به بستن موقعیت باز خود کند.

- فصل پنج - تسویه و پایاپای:

- ماده بیست و نه:

کارگزار مسئولیت ایفای تعهدات مشتریان را در قبال اتاق پایاپای، به شرحی که در این دستورالعمل ذکر شده است، بر عهده دارد. بدیهی است مسئولیت کارگزار رافع تعهدات مشتری در مقابل کارگزار

نمی‌باشد.

• ماده سی:

کارگزار برای انجام معاملات در بازار قراردادهای اختیار معامله، باید حساب عملیاتی و حساب اعمال را نزد بانک عامل افتتاح کند. کارگزار در زمان افتتاح هر حساب اجازه برداشت، انسداد و سایر امور لازم برای انجام عملیات تعیین وجه تضمین لازم، تسویه و پایاپای معاملات و تسویه قراردادهای اختیار معامله اعمال شده را مطابق مقررات این دستورالعمل به اتاق پایاپای می‌دهد.

• ماده سی و یک:

ثبت سفارش در سامانه معاملات منوط به وجود وجه تضمین یا ارزش معاملاتی قرارداد، حسب مورد، در حساب عملیاتی کارگزار است.

• ماده سی و دو:

اگر موجودی حساب عملیاتی کارگزار از وجه تضمین لازم بیشتر باشد، کارگزار می‌تواند حداکثر تا پایان معاملات روزانه، درخواست خود را برای دریافت مبلغ مازاد به اتاق پایاپای ارائه کند. اتاق پایاپای حداکثر تا پایان روز کاری بعد وجه مذکور را به کارگزار پرداخت می‌کند.

• ماده سی و سه:

کارگزار باید به منظور پوشش تعهدات خود در قبال اتاق پایاپای، وثیقه‌ای را نزد شرکت سپرده‌گذاری تودیع کند. هیئت مدیره شرکت سپرده‌گذاری، ارزش و انواع وثایق مورد قبول و ضوابط تعیین و اخذ آن را تعیین می‌کند.

• ماده سی و چهار:

تسویه و پایاپای قراردادهای اختیار معامله پس از پایان معاملات روزانه به شرح زیر انجام می‌شود:

• بند یک:

معاملات کارگزار براساس ارزش معاملاتی قراردادهای اختیار معامله و با احتساب کارمزدهای مربوطه و کسورات قانونی تسویه می‌شود. بر این اساس، خالص بستانکاری یا بدهکاری کارگزار محاسبه و به حساب وی منظور می‌شود؛

- بند دو:
اتاق پایاپای براساس ضوابط وجه تضمین، وجه تضمین لازم کارگزار را محاسبه می‌کند؛
- بند سه:
اگر موجودی حساب عملیاتی کارگزار از حداقل وجه تضمین کمتر شود، اتاق پایاپای اختاریه افزایش وجه تضمین را حداکثر تا پایان همان روز معاملاتی به کارگزار ارسال می‌کند؛
- بند چهار:
کارگزار پس از دریافت اختاریه افزایش وجه تضمین باید تا قبل از پایان جلسه معاملاتی روز کاری بعد، وجه تضمین جبرانی را پرداخت کند یا نسبت به بستن موقعیت‌های باز فروش مشتریان که تعهدات وجه تضمین آن ایفا نشده است، براساس ضوابط این دستورالعمل اقدام نماید.
- تبصره:
اگر به هر دلیلی طی مهلت‌های موضوع این ماده، کارگزار تعهدات خود را ایفا نکند، اتاق پایاپای تعهدات وی را از محل وثایق تودیع شده تأمین می‌کند.
- ماده سی و پنج:
افزایش موقعیت‌های باز فروش برای کارگزاری که اختاریه افزایش وجه تضمین دریافت کرده است، پس از پرداخت وجه تضمین جبرانی یا بستن آن دسته از موقعیت‌های باز مشتریانی که تعهدات وجه تضمین آنها ایفا نشده است، متناسب با اختاریه افزایش وجه تضمین امکان‌پذیر است.
- ماده سی و شش:
اتاق پایاپای پس از اعلام قیمت پایانی قرارداد اختیار معامله تا پایان همان روز معاملاتی، گزارشی را که حداقل مشتمل بر موارد زیر است، به اطلاع کارگزار می‌رساند:
- بند یک:
موقعیت‌های باز کارگزار به تفکیک مشتری و نماد معاملاتی؛
- بند دو:
معاملات انجام شده توسط کارگزار به تفکیک مشتری و نماد معاملاتی؛
- بند سه:
موجودی حساب عملیاتی کارگزار؛

- بند چهار: میزان وجه تضمین لازم کارگزار و مشتری به تفکیک؛
- بند پنج: بدهکاری یا بستانکاری کارگزار بابت معاملات انجام شده به تفکیک مشتری؛
- بند شش: کارمزدهای معاملاتی و کسورات قانونی.
- ماده سی و هفت: وجه تضمین اضافی توسط اتاق پایاپای و براساس ضوابط وجه تضمین، محاسبه و در وجه تضمین اولیه و وجه تضمین لازم لحاظ می‌گردد. پس از اعمال وجه تضمین اضافی اگر موجودی حساب عملیاتی کارگزار از حداقل وجه تضمین کمتر شود، اختاریه افزایش وجه تضمین برای وی ارسال می‌شود.
- ماده سی و هشت: کارگزار عملیات تعیین وجه تضمین لازم را در مورد مشتریان دارای موقعیت باز به شرح زیر انجام می‌دهد:
  - بند یک: پس از دریافت گزارش پایاپای، وجه تضمین لازم مشتری را براساس ضوابط وجه تضمین محاسبه و خالص وجوه را پس از کسر کارمزدها و کسورات قانونی به حساب وی منظور می‌کند؛
  - بند دو: اگر پس از انجام عملیات فوق، موجودی وجه تضمین مشتری نزد کارگزار از حداقل وجه تضمین مشتری کمتر شود، کارگزار این موضوع را به روش تعیین شده در قرارداد فی مابین مشتری و کارگزار تا پیش از آغاز جلسه معاملاتی روز بعد به اطلاع مشتری می‌رساند؛
  - بند سه: اگر مشتری در زمان مشخص شده در قرارداد فی مابین کارگزار و مشتری، وجه تضمین خود را تا وجه تضمین لازم روز معاملاتی قبل افزایش ندهد، کارگزار باید در همان روز معاملاتی، رسماً اقدام به بستن آن دسته از موقعیت‌های باز مشتری که تعهدات وجه تضمین آن ایفا نشده است، کند.

- تبصره:

در صورتی که به هر دلیلی طی مهلت های موضوع این ماده مشتری تعهدات خود را ایفا ننماید، کارگزار می تواند رأساً از محل بستانکاری مشتری و یا وثایق وی نزد کارگزار، اقدام به تأمین و جبران تعهدات مشتری نماید.

- ماده سی و نه:

اگر حساب عملیاتی مشتری از وجه تضمین لازم بیشتر شود، مشتری می تواند حداکثر تا پایان معاملات روزانه درخواست خود را برای دریافت مبلغ مزاد به کارگزار ارائه نماید. کارگزار موظف است مبلغ مزبور را طی مهلت مقرر در قرارداد بین مشتری و کارگزار به مشتری پرداخت نماید.

- فصل شش - اعمال:

- ماده چهل:

اعمال قرارداد اختیار معامله صرفاً در روزهای مجاز براساس سبک اعمال امکان پذیر است.

- تبصره:

اعمال به روش تسویه نقدی تنها برای قراردادهای اختیار معامله در سود ممکن خواهد بود.

- ماده چهل و یک:

دارنده موقعیت باز خرید در صورت تمایل به اعمال قرارداد اختیار معامله، باید درخواست اعمال و نوع تسویه خود را در مهلت مقرر در مشخصات قرارداد به روش تعیین شده در قرارداد فی مابین مشتری و کارگزار، به کارگزار ارائه کند.

- تبصره یک:

اجرای درخواست اعمال فیزیکی قرارداد اختیار معامله خرید، مستلزم تأمین ارزش اعمال قرارداد اختیار معامله توسط دارنده موقعیت باز خرید و اجرای درخواست اعمال فیزیکی قرارداد اختیار معامله فروش، مستلزم وجود سهم پایه به تعداد اندازه قرارداد در کد مالکیت دارنده موقعیت باز خرید در زمان مشخص شده در مشخصات قرارداد است.

- تبصره دو:

امکان اعمال قرارداد اختیار معامله به میزان کسری از اندازه قرارداد وجود ندارد.

• تبصره سه:

اگر پس از ارائه درخواست اعمال، امکان اعمال تعدادی از قراردادهای یک مشتری وجود داشته باشد، اعمال براساس همان تعداد قرارداد انجام می‌شود.

• ماده چهل و دو:

کارگزار باید در زمان مشخص شده در مشخصات قرارداد، درخواست‌های اعمال را به همراه نوع تسویه به اتاق پایاپای اعلام کند. اعلام کارگزار مبنای تخصیص وجوه موجود در حساب اعمال کارگزار به تفکیک مشتری است.

• ماده چهل و سه:

الف) تطبیق تعداد موقعیت‌های درخواست شده برای اعمال با موقعیت‌های باز خرید مشتری در هر نماد معاملاتی؛

ب) تطبیق دارندگان موقعیت باز خرید موافق با تسویه صرفاً نقدی و موافق با اول تسویه نقدی بعد فیزیکی با دارندگان موقعیت باز فروش موافق با اول تسویه نقدی بعد فیزیکی بر اساس فرآیند تخصیص اعلام شده در مشخصات قرارداد؛

ج) انجام فرآیند تخصیص برای دارندگان موقعیت باز خرید متقاضی تسویه فیزیکی و دارندگان موقعیت باز خرید موافق با اول تسویه نقدی بعد فیزیکی باقیمانده از مرحله ذکر شده در بند ب با دارندگان موقعیت باز فروش باقیمانده از مرحله ذکر شده در بند ب؛

د) اعلام فهرست موقعیت‌های باز به تفکیک مشتری و نوع نهایی تسویه (فیزیکی یا نقدی) به کارگزار جهت انجام تعهدات مشتریان (شامل تکمیل موجودی حساب اعمال کارگزار بابت قراردادهای اختیار معامله تخصیص یافته جهت تسویه فیزیکی یا برای موقعیت‌های باز فروش تعیین شده جهت تسویه نقدی و یا کفایت سهم پایه موجود در کد مالکیت دارنده موقعیت باز بابت قراردادهای اختیار معامله تخصیص یافته جهت تسویه به روش فیزیکی) در زمان مشخص شده در مشخصات قرارداد؛

ه) کارگزار باید در زمان مشخص شده در مشخصات قرارداد طبق روش تعیین شده در قرارداد فی مابین مشتری و کارگزار، تعهدات مربوط به اعمال دارندگان موقعیت باز تخصیص یافته ذکر شده در بند قبل را به اطلاع ایشان برساند.

و) دارندگان موقعیت باز تخصیص یافته، بر اساس زمان مشخص شده در مشخصات قرارداد فرصت دارند تا تعهدات موضوع این ماده مربوط به خود را ایفا نمایند.

ز) کارگزار باید در مهلت مقرر در مشخصات قرارداد، وضعیت ایفای تعهدات دارندگان موقعیت باز

تخصیص یافته (شامل وضعیت موجودی حساب اعمال بابت قراردادهای اختیار معامله اعمال شده فیزیکی یا برای موقعیت‌های باز فروش تعیین شده جهت تسویه نقدی) را به اطلاع اتاق پایاپای برساند و وجوه مربوطه را جهت اعمال قراردادهای اختیار معامله در حساب اعمال خود تأمین کنند.

ح) قراردادهای اختیار معامله تخصیص یافته قابل اعمال شامل موارد زیر است:

۱) موقعیت‌های باز تخصیص یافته جهت تسویه نقدی در صورت تکمیل تعهدات مربوط به موقعیت‌های باز فروش تعیین شده جهت تسویه نقدی؛

۲) قراردادهای اختیار معامله خریدی که در آنها دارندگان موقعیت‌های باز فروش، براساس بررسی اتاق پایاپای، سهم پایه را در کد مالکیت خود در شرکت سپرده‌گذاری دارا بوده و دارنده موقعیت‌های باز خرید آن، براساس فهرست اعلامی کارگزار به اتاق پایاپای، ارزش اعمال قرارداد اختیار معامله را تأمین کرده‌اند.

۳) قراردادهای اختیار معامله فروشی که در آنها دارنده موقعیت‌های باز فروش، براساس فهرست اعلامی کارگزار به اتاق پایاپای، ارزش اعمال قرارداد اختیار معامله را تأمین کرده‌اند و دارنده موقعیت‌های باز خرید بر اساس بررسی اتاق پایاپای، سهم پایه را در کد مالکیت خود در شرکت سپرده‌گذاری دارا هستند.

ط) اتاق پایاپای در زمان مشخص شده در مشخصات قرارداد، قراردادهای اختیار معامله تخصیص یافته قابل اعمال را حسب مورد تسویه فیزیکی یا تسویه نقدی میکند. شرکت سپرده‌گذاری بر این اساس، در تسویه فیزیکی سهم پایه موضوع قرارداد اختیار معامله را حسب نوع قرارداد اختیار معامله (خرید یا فروش) به کد مالکیت دارنده موقعیت باز خرید یا فروش منتقل و وجه آن را به حساب کارگزار طرف مقابل منظور میکند. همچنین در تسویه نقدی، انتقال وجه مربوطه در حساب کارگزار دارندگان موقعیت باز خرید و فروش منظور می‌گردد.

اتاق پایاپای پس از پایان مهلت ارائه درخواست‌های اعمال و نوع تسویه آنها توسط کارگزار، اقدامات زیر را انجام می‌دهد:

• تبصره یک:

قراردادهای اختیار معامله تخصیص یافته غیر قابل اعمال فیزیکی، تسویه نقدی می‌شود و کارگزار متناسب با موقعیت‌های باز مشتریان خود که تسویه نقدی شده است، مشمول خسارت‌های مقرر در

مشخصات قرارداد می‌شود.

• تبصره دو:

اگر درخواست اعمال ارائه شده توسط کارگزار به دلیل عدم وجود شرایط موضوع این ماده اجرا نشود، علیرغم عدم اجرای درخواست اعمال، کارگزار مکلف به پرداخت کارمزدهای اعمال می‌باشد.

• ماده چهل و چهار:

اعمال قرارداد اختیار معامله در زمان توقف نماد معاملاتی آن امکان‌پذیر نیست. صرفاً قرارداد اختیار معامله‌ای که تا پایان دوره معاملاتی متوقف باشد، در آخرین روز معاملاتی می‌تواند اعمال شود که در این صورت قرارداد اختیار معامله براساس آخرین قیمت پایانی سهم پایه در بازار نقدی، تسویه نقدی می‌شود.

• ماده چهل و پنج:

در صورتی که پس از اعمال، میزان مالکیت سهامدار از سقف‌های مجاز سهامداری بیشتر گردد، سهامدار مزبور موظف به عرضه سهام مازاد ایجاد شده به علت اعمال در مهلت تعیین شده توسط بورس خواهد بود.

• فصل هفت - تعدیل قرارداد اختیار معامله براساس اقدام شرکتی ناشر:

• ماده چهل و شش:

توقف و بازگشایی نماد معاملاتی قراردادهای اختیار معامله به‌طور همزمان با توقف و بازگشایی سهم پایه در بازار نقدی و به یک روش انجام می‌شود.

• ماده چهل و هفت:

افزایش سرمایه ناشر سهم پایه منجر به تعدیل قیمت اعمال، اندازه قراردادهای اختیار معامله و سقف موقعیت‌های یک گروه اختیار معامله می‌شود. در این صورت، بورس پیش از بازگشایی نماد معاملاتی قراردادهای اختیار معامله، تغییرات لازم را به شرح زیر انجام می‌دهد:

- تبصره یک:
اگر اندازه قرارداد تعدیل شده شامل جزء اعشاری باشد، عدد حاصل به نزدیک‌ترین عدد صحیح گرد می‌شود.

- تبصره دو:
پس از اقدام شرکتی و قبل از بازگشایی نماد معاملاتی قرارداد اختیار معامله، تغییرات از طریق سایت رسمی بورس به اطلاع عموم می‌رسد.

- ماده چهل و هشت:
تصویب تقسیم سود توسط مجمع ناشر سهم پایه منجر به تعدیل قیمت اعمال قراردادهای اختیار معامله یک گروه اختیار معامله می‌شود. در این صورت، بورس پیش از بازگشایی نماد معاملاتی قراردادهای اختیار معامله یک گروه اختیار معامله، تغییرات لازم را به شرح زیر انجام می‌دهد:

- فصل هشت - سایر موارد:
ماده چهل و نه:
دارندگان اطلاعات نهانی سهم پایه همه تکالیفی را که طبق قانون و مقررات در مورد سهم پایه دارند، در مورد معاملات قراردادهای اختیار معامله مبتنی بر آن نیز دارند.

- ماده پنجاه:
بورس می‌تواند در خصوص اشخاصی که اقدام به اخذ موقعیت فروش در معاملات می‌کنند محدودیت ایجاد نماید. این محدودیت می‌تواند شامل انتشار صرفاً موقعیت‌های فروش در اختیار خرید پوشش داده شده، انتشار موقعیت صرفاً توسط برخی سهامداران یا هر نوع محدودیت دیگر باشد. در این حالت محاسبات و عملیات وجه تضمین می‌تواند صورت نگیرد. ضروری است این موضوع در مشخصات قرارداد ذکر شود.

- مؤخره:
این دسنورالعمل مشتمل بر ۵۰ ماده و ۱۷ تبصره است، که در تاریخ ۱۳/۱۲/۱۳۹۰ به تصویب هیئت

مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار رسید و در تاریخ ۱۷/۹/۱۳۹۵ اصلاح شد.

• پیوست - ضوابط وجه تضمین قرارداد اختیار معامله سهام در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران:

(۱) وجه تضمین اولیه دریافتی توسط کارگزار جهت اتخاذ موقعیت فروش بر اساس جدول زیر تعیین می‌شود:

ردیف	نوع موقعیت فروش	وجه تضمین اولیه
۱	موقعیت فروش قرارداد اختیار معامله فروش [۱]	<p>مبلغ حاصل از فروش قرارداد اختیار معامله [۲] A درصد</p> <p>قیمت پایانی لحظه‌ای سهم پایه ضربدر اندازه قرارداد منهای مقدار در</p> <p>زیان بودن قرارداد اختیار معامله</p> <p>در هر صورت، ü</p> <p>وجه تضمین اولیه نباید از «مبلغ حاصل از فروش قرارداد اختیار معامله بعلاوه B درصد قیمت اعمال ضربدر اندازه قرارداد» کم‌تر باشد.</p>
۲	موقعیت فروش قرارداد اختیار معامله خرید [۳]	<p>مبلغ حاصل از فروش قرارداد اختیار معامله</p> <p>A درصد قیمت پایانی سهم لحظه‌ای</p> <p>اندازه پایه ضربدر</p> <p>مقدار قرارداد منهای</p> <p>در زیان بودن</p>

		<p>قرارداد اختیار معامله</p> <p>در هر صورت، وجه تضمین اولیه نباید از «مبلغ حاصل از فروش قرارداد اختیار معامله بعلاوه B درصد قیمت اعمال ضربدر اندازه قرارداد» کمتر باشد.</p>
--	--	---

تبصره: در مواردی که اتخاذ موقعیت فروش منجر به بستن یک موقعیت باز خرید شود، وجه تضمین اولیه نیاز ندارد.

۲) مبنای محاسبه وجه تضمین لازم کارگزار در پایان معاملات روزانه، خالص موقعیت‌های معاملاتی مشتریان وی در هر نماد معاملاتی است.

۳) نحوه محاسبه وجه تضمین لازم در هر زیرگروه هم‌ماه بر اساس جدول زیر است:

ردیف	عنوان موقعیت	وجه تضمین لازم
۱	موقعیت باز خرید قرارداد اختیار معامله خرید ^[۴]	وجه تضمین نیاز ندارد.
۲	موقعیت باز خرید قرارداد اختیار معامله فروش ^[۵]	وجه تضمین نیاز ندارد.
۳	موقعیت باز فروش قرارداد اختیار معامله فروش	<p>قیمت پایانی قرارداد اختیار معامله ضربدر اندازه قرارداد بعلاوه A درصد قیمت پایانی سهم پایه ضربدر اندازه قرارداد منهای مقدار در زیان بودن قرارداد اختیار معامله</p> <p>در هر صورت، وجه $\bar{u}$ تضمین اولیه نباید از «قیمت پایانی قرارداد معامله ضربدر اندازه قرارداد بعلاوه B درصد قیمت اعمال ضربدر اندازه قرارداد» کم تر</p>

		باشد.
	موقعیت باز فروش قرارداد اختیار معامله خرید	<p>قیمت پایانی قرارداد اختیار معامله ضربدر اندازه قرارداد بعلاوه A درصد قیمت پایانی سهم پایه اندازه قرارداد ضربدر مقدار در زیان بودن قرارداد اختیار معامله در هر صورت، وجه تضمین اولیه نباید از «قیمت پایانی قرارداد معامله ضربدر اختیار اندازه قرارداد بعلاوه B درصد قیمت اعمال ضربدر اندازه قرارداد» کم تر باشد.</p>

۴) اتاق پایاپای، در صورت فراهم آمدن امکانات فنی، وجوه تضمین قراردادهای اختیار معامله را بر اساس راهبردهای معاملاتی ذکر شده در بند ۵ این ضوابط محاسبه می کند.

تبصره ۱: راهبردهای معاملاتی در نظر گرفته شده در این ضوابط، صرفاً در یک زیرگروه هم ماه شناسایی می شوند.

تبصره ۲: راهبردهای معاملاتی بر اساس اولویت های زیر شناسایی می شوند:

اولویت اول: راهبرد شماره ۵؛

اولویت دوم: راهبردهای شماره ۱۲ و ۱۳؛

اولویت سوم: راهبردهای شماره ۱۴ و ۱۵؛

اولویت چهارم: راهبردهای شماره ۹ و ۱۱؛

اولویت پنجم: راهبردهای شماره ۸ و ۱۰؛

اولویت ششم: راهبرد شماره ۶؛

اولویت هفتم: راهبرد شماره ۷؛

اولویت هشتم: راهبردهای شماره ۱، ۲، ۳ و ۴.

۵) راهبردهای معاملاتی و نحوه محاسبه و جوه تضمین در هر زیرگروه هم‌ماه به شرح جدول زیر است:

ردیف	عنوان راهبرد	وجه تضمین لازم
۱	موقعیت باز خرید قرارداد اختیار معامله خرید [۶]	وجه تضمین نیاز ندارد.
۲	موقعیت باز خرید قرارداد اختیار معامله فروش [۷]	وجه تضمین نیاز ندارد.
۳	موقعیت باز فروش قرارداد اختیار معامله فروش	<p>قیمت پایانی قرارداد اختیار معامله ضربدر اندازه قرارداد بعلاوه A درصد قیمت پایانی سهم پایه ضربدر اندازه قرارداد منهای مقدار در زیان بودن قرارداد اختیار معامله</p> <p>در هر صورت، وجه تضمین اولیه نباید از «قیمت پایانی معامله قرارداد اختیار ضربدر بعلاوه B درصد قیمت ضربدر اندازه اعمال</p>

		باشد.	قرارداد» کمتر
--	--	-------	---------------

	<p>۴</p> <p>موقعیت باز فروش قرارداد اختیار معامله خرید</p>	<p>قیمت پایانی قرارداد اختیار معامله ضربدر اندازه قرارداد بعلاوه A درصد قیمت پایانی سهم پایه اندازه قرارداد مقدار در منهای قرارداد زیان بودن اختیار معامله در هر صورت، وجه تضمین اولیه نباید از «قیمت پایانی قرارداد اختیار معامله اندازه قرارداد ضربدر B درصد قیمت بعلاوه ضربدر اندازه اعمال قرارداد» کم تر باشد.</p>
	<p>۵</p> <p>موقعیت باز خرید قرارداد اختیار معامله خرید پوشش داده شده [۸] با خرید سهم پایه</p>	<p>وجه تضمین نیاز ندارد.</p>
	<p>موقعیت باز فروش دوپایه ای متقارن [۹] الف) موقعیت باز فروش در یک قرارداد اختیار معامله</p>	<p>۱) وجه تضمین لازم موقعیت باز فروش قرارداد اختیار معامله خرید؛ یا ۲) وجه تضمین لازم موقعیت باز قرارداد</p>

	<p>خرید؛ و</p> <p>(ب) موقعیت باز فروش در یک قرارداد اختیار معامله فروش با قیمت اعمال یکسان با بند الف.</p>	<p>اختیار معامله فروش</p> <p>هر کدام که بیش تر است بعلاوه قیمت پایانی قرارداد اختیار معامله ضربدر اندازه قرارداد اختیار معامله با وجه تضمین اولیه کم تر</p>
--	--	---

	<p>موقعیت باز فروش دوپایه‌ای نامتقارن [۱۰]</p> <p>الف) موقعیت باز فروش در یک قرارداد اختیار معامله فروش؛ و</p> <p>ب) موقعیت باز فروش در یک قرارداد اختیار معامله خرید با قیمت اعمال بیشتر نسبت به بند الف.</p>	<p>۱) وجه تضمین لازم موقعیت باز فروش قرارداد اختیار معامله خرید؛ یا</p> <p>۲) وجه تضمین لازم موقعیت باز فروش قرارداد اختیار معامله فروش</p> <p>هر کدام که بیش‌تر است بعلاوه قیمت پایانی قرارداد اختیار معامله ضربدر اندازه قرارداد اختیار معامله با وجه تضمین اولیه کم‌تر</p>
۷	<p>نامتقارن خوش‌بینانه قرارداد اختیار معامله فروش [۱۱]</p> <p>الف) موقعیت باز خرید در یک قرارداد اختیار معامله فروش؛ و</p> <p>ب) موقعیت باز فروش در یک قرارداد اختیار معامله فروش با قیمت اعمال بیشتر نسبت به بند الف.</p>	<p>قیمت اعمال بند ب ضربدر اندازه قرارداد منهای قیمت اعمال بند الف ضربدر اندازه قرارداد</p>
۸	<p>نامتقارن خوش‌بینانه قرارداد اختیار معامله</p>	<p>وجه تضمین نیاز ندارد.</p>

۹	<p><u>خرید</u> [۱۲]</p> <p>الف) موقعیت باز خرید در یک قرارداد اختیار معامله خرید؛ و</p> <p>ب) موقعیت باز فروش در یک قرارداد اختیار معامله خرید با قیمت اعمال بیش تر نسبت به بند الف.</p>	
---	--	--

<p>۱۰</p>	<p>نامتقارن بدبینانه قرارداد اختیار معامله خرید [۱۳] الف) موقعیت باز فروش در یک قرارداد اختیار معامله خرید؛ و ب) موقعیت باز خرید در یک قرارداد اختیار معامله خرید با قیمت اعمال بیش‌تر نسبت به بند الف.</p>	<p>قیمت اعمال بند ب ضربدر اندازه قرارداد منهای قیمت اعمال بند الف ضربدر اندازه قرارداد</p>
<p>۱۱</p>	<p>نامتقارن بدبینانه قرارداد اختیار معامله فروش [۱۴] الف) موقعیت باز فروش در یک قرارداد اختیار معامله فروش؛ و ب) موقعیت باز خرید در یک قرارداد اختیار معامله فروش با قیمت اعمال بیش‌تر نسبت به بند الف.</p>	<p>وجه تضمین نیاز ندارد.</p>
<p>۱۲</p>	<p>موقعیت باز خرید نامتقارن پروانه‌ای خرید [۱۵]</p>	<p>وجه تضمین نیاز ندارد.</p>

	<p>الف) موقعیت باز فروش در دو قرارداد اختیار معامله خرید با قیمت اعمال یکسان؛</p> <p>ب) موقعیت باز خرید در یک قرارداد اختیار معامله خرید با قیمت اعمال بیش تر نسبت به بند الف؛ و</p> <p>ج) موقعیت باز خرید در یک قرارداد اختیار معامله خرید با قیمت اعمال کم تر نسبت به بند الف.</p> <p>تفاوت قیمت‌های اعمال یکسان است.</p>	
--	---	--

<p>۱۳</p>	<p>موقعیت باز خرید نامتقارن پروانه‌ای فروش [۱۶]</p> <p>الف) موقعیت باز فروش در دو قرارداد اختیار معامله فروش با قیمت اعمال یکسان؛</p> <p>ب) موقعیت باز خرید در یک قرارداد اختیار معامله فروش با قیمت اعمال بیش‌تر نسبت به بند الف؛ و</p> <p>ج) موقعیت باز خرید در یک قرارداد اختیار معامله فروش با قیمت اعمال کم‌تر نسبت به بند الف.</p> <p>تفاوت قیمت‌های اعمال یکسان است.</p>	<p>وجه تضمین نیاز ندارد.</p>
<p>۱۴</p>	<p>موقعیت باز فروش نامتقارن پروانه‌ای خرید [۱۷]</p> <p>الف) موقعیت باز خرید در دو قرارداد اختیار معامله خرید با قیمت اعمال یکسان؛</p> <p>ب) موقعیت باز فروش در یک قرارداد اختیار معامله</p>	<p>قیمت اعمال بند ب ضربدر اندازه قرارداد منهای قیمت اعمال بند الف ضربدر اندازه قرارداد</p>

	<p>خرید با قیمت اعمال بیش تر نسبت به بند الف؛ و</p> <p>ج) موقعیت باز فروش در یک قرارداد اختیار معامله</p> <p>خرید با قیمت اعمال کم تر نسبت به بند الف.</p> <p>تفاوت قیمت های اعمال یکسان است.</p>	
--	---	--

۱۵	<p>موقعیت باز فروش نامتقارن پروانه‌ای فروش [۱۸]</p> <p>الف) موقعیت باز خرید در دو قرارداد اختیار معامله فروش با قیمت اعمال یکسان؛</p> <p>ب) موقعیت باز فروش در یک قرارداد اختیار معامله فروش با قیمت اعمال بیش تر نسبت به بند الف؛ و</p> <p>ج) موقعیت باز فروش در یک قرارداد اختیار معامله فروش با قیمت اعمال کم تر نسبت به بند الف.</p> <p>تفاوت قیمت‌های اعمال یکسان است.</p>	<p>قیمت اعمال بند الف ضربدر اندازه قرارداد منهای قیمت اعمال بند ج ضربدر اندازه قرارداد</p>
----	---	--

۵-۱) در راهبردهای معاملاتی که مبلغ حاصل از فروش، بخشی از وجه تضمین اولیه را تشکیل می‌دهد، این مبلغ از محل تسویه معامله تأمین می‌شود.

۵-۲) اگر اتخاذ موقعیت فروش، منجر به بستن موقعیت‌های باز خرید مربوط به راهبردهای ردیف ۵ الی ۱۵ بند ۵ این ضوابط شود، وجه تضمین اولیه به شرح بند ۱ تعیین می‌شود.

۳-۵) در مورد قراردادهای اختیار معامله پوشش داده شده، موارد زیر باید لحاظ شود:

الف) استفاده از راهبردهای پوششی با اعلام مشتری انجام می شود؛

ب) همزمان با اتخاذ موقعیت پوششی، سهم پایه مسدود می شود؛

ج) رفع مسدودی سهم پایه منوط به اعلام مشتری و تامین وجه تضمین اولیه است.

۶) هیأت مدیره بورس، درصدهای A و B ذکر شده در این ضوابط را در قالب مشخصات قرارداد تعیین می کند. در هر صورت مقدار نهایی وجه تضمین اولیه و لازم مورد نیاز به روش تعیین شده در مشخصات قرارداد که به تصویب هیأت مدیره بورس می رسد، گرد می شود.

Put Short [۱]

قرارداد اختیار معامله $\times$ اندازه قرارداد [۲] . قیمت

Call Short [۳]

Call Long [۴]

Put Long [۵]

Call Long [۶]

Put Long .[7]

Covered .[8]

Straddle Short .[9]

Strangle Short .[10]

Spread Put Bull .[11]

Spread Call Bull .[12]

Spread Call Bear .[13]

Spread Put Bear .[14]

Spread Call Butterfly Long .[15]

Spread Put Butterfly Long .[١٦] _____

Spread Call Butterfly Short .[١٧] _____

Spread Put Butterfly Short .[١٨] _____